

ЕДИЦИЈА

Књижевност XX века

ПИСЦИ XX ВЕКА

Књ. 2

Уредници

проф. др Александра Вранеш

проф. др Љиљана Марковић

Уређивачки одбор

проф. др Злата Бојовић

проф. др Ала Шешкин

проф. др Веран Станојевић

проф. др Новица Петровић

Рецензенти

проф. др Владимир Осолник

проф. др Ирина Антанасијевић

проф. др Ксенија Билбија

САДРЖАЈ

Радојка Вукчевић: Вирцинија Вулф

Таласи сјећања..... 5

У раду ће се испитивати поетика Вирциније Вулф и однос критике према њеном стваралаштву како фикционалном, тако и нефикционалном с акцентом на период од 75 година након њене смрти. Пратиће се променљивост фокуса у истраживању њене поетике, његово помјерање са текста на контекст (историју) и обрнуто, што је често зависило и од развоја саме критике. Посебан нагласак ставиће се на све значајнију улогу њених дневника, писама, есеја, новинских чланака и других нефикционалних текстова.

УДК: 821.111.09 Вулф В. ДОИ: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch1

Анђелка Митровић: Албер Косри

Француски или арапски писац?.....21

Арапска књижевност, по дефиницији, укључује књижевност Арапа, односно књижевност на арапском језику. Иако ова концизна дефиниција одражава суштину појма „арапска књижевност“ и често се користи у стручној литератури, питање језичког израза у арапској књижевности је много сложеније, исто као и питање идентитета појединих писаца, односно питање њихове припадности арапској или некој другој књижевности. У историји арапске књижевности било је писаца различитих националности који су писали арапским језиком, а има и Арапа који су писали или пишу европским језицима. Сву комплексност ове проблематике представили смо шире на примеру екстравагантног француско-египатског писца Албера Косрија који је велики део живота провео у малој оскудно намештеној соби једног париског хотела, али с Каиром дубоко у срцу. Писао је на француском језику, искључиво о Каиру, о његовим гордим сиротанима, о нијансама његових боја прљавштине...

УДК: 821.133.1.09 Косри А. ДОИ: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch2

Александра В. Јовановић: Казуо Ишигуро

Стара разгледница Јапана у Ишигуриним романима... 51

У овом есеју представљен је енглеско-јапански писац Казуо Ишигуро који је рођен у Јапану, а у Енглеској живи последњих пет деценија, од своје пете године. Ишигуро је образован у енглеској културној средини. Добитник је најважнијих британских награда за књижевност, Букерове награде и награде Вајтбред. Његово дело црпи из два културна и друштвене система. Његово главно обележје је хибридниост. Ишигурово познавање Јапана је посредно и темељи се углавном на књигама и породичним причама. У бројним интервјуима говорио је о томе да је Јапан

који слика у својим делима, заправо створила његова машта. Слика Јапана представља извор метафоричних значења у његовом целокупном делу. У овом есеју анализирана су Ишигурова прва три романа, *Бледи обриси брда*, 1982, *Сликар пролазног света*, 1986 и *Остаци дана*, 1989. пошто приповедање у њима највише црпе из јапанског стила писања и ликовног обликовања. Намера ове анализе Ишигурових раних романа је да покаже везу између Ишигуровог приповедачког стила и јапанских уметничких форми у другим уметничким медијима.

УДК: 821.111-31.09 Ишигура К. ДОИ: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch3

Весна Дицков: Никанор Пара
Живот и дело.....75

Никанор Пара се сматра највећим живим песником Хиспанске Америке. Када је пре више од осамдесет година, почео да објављује прве књижевне творевине инспирисан идејама психоанализе и егзистенцијализма, као и уметничким поставкама авангардних токова (креационизма и надреализма), Пара је изазвао неподељено интересовање читалаца својим стиховима пуним хумора, ироније и сарказма, у којима су присутни елементи новинарске праксе и контракултуре. Вођен основним циљем да ослободи песнички израз свих владајућих норми, Никанор Пара је створио антипоезију и тиме унео модернитет радикалног карактера у читаво хиспаноамеричко песништво XX века. Наша основна намера у овом раду је да прикажемо најзначајније периоде у животу и књижевном стваралаштву Никанора Паре који је својим целокупним опусом снажно утицао на бројна поколења младих писаца широм Хиспанске Америке.

УДК: 821.134.2(83).09-1 Пара Н. ДОИ: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch4
821.134.2(83):929 Пара Н.

Александра Љ. Корда-Петровић: Бохумил Храбал
Чудо чешке књижевности109

Књижевно дело Бохумила Храбала представља једно од „чуда“ чешке књижевности 20. века, пре свега због јединствене поетике његове прозе која се препознаје у посебном наративном стилу „наклапања“ тј. записивања нестилизованог говора јунака, као и у техници колажирања и монтаже текста. Најзначајнија посебност његовог дела крије се у непрекидном трагању за чудом у свакодневном и обичном. Читавим својим списатељским опусом слави обичан живот и „малог“ човека. Занимају га метафизичка питања, али на њих одговоре дају његови „лакрдјаши и грубијани“, они су његови филозофи и мудраци. Храбалово чудо се крије и у чињеници да је овај аутор почео да објављује у познијим годинама живота а ипак је прошао кроз различите стваралачке фазе. Био је под утицајем књижевне групе *Skupina 42*, чешког неопоетизма и надреализма, да би на крају створио властиту поетику о којој се данас пишу књижевнонаучне студије.

УДК: 821.162.3-94.09 Храбал Б. ДОИ: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch5

Марија Циндори Шинковић: Ендре Ади

Јужнословенске теме у Адијевој поезији 143

У мађарској књижевности освит XX века обележило је стваралаштво Ендреа Адија (1877-1919). Вредност новине огледа се већ у његовој раној журналистичкој прози (новелама и фељтонима) објављиваној у оновременој периодици, а бунтовну опонентност традицији, овешталим канонима, стваралачким поступцима доноси његова збирка Нове песме (1906) која је изазвала бурне реакције у конзервативном књижевном миљеу. Најранији сачувани Адијев епско лирски рад била је балада о Краљевићу Марку, а у његов лирски и прозни опус током свих година стваралаштва уплићу се и балканске и јужнословенске теме.

УДК: 821.511.141.09 Ади Е. ДОИ: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch6

Милена Јовановић: Никос Казанцакис

Хомер нашег доба.....151

Никос Казанцакис репрезентује грчку књижевност 20. века са више разлога: први разлог је његов раскошни таленат који се огледао у сва три књижевна рода, хранљен бескрајном Песниковом радозналешћу а исказан с много енергије, упорности и заноса. Други је разлог био онај племенити осећај за праведно и правично због чега припада најсрећнијем соју људи о којима Плиније Млађи каже: *Сматрам најме срећнима оне којима су богови подарили било да чине дела достојна да се отишу, било да пишу оно што вреди читати, а најсрећнијим оне који су добили оба дара*; трећи је Казанцакисово хеленство или, још прецизније, хеленски дух, све што он представља а може се изразити речима слобода, демократија, лепота, врлина... Етика и поезија, васпитање и образовање, бити *μωσοκότατος*, а не бити *ἄφρονας* – то је срж грчког духа или хеленства, до дана данашњег. У овом раду се говори о *Одисеји*, коју је Казанцакис сматрао својим најбољим делом, и о романима који су га прославили, нарочито *Доживљаји Алексиса Зорбаса*. Никос Казанцакис је био Песник, који је живео и стварао стремећи Идеалу, али увек у складу са својим уверењима, са оним што је проповедао: *А ја седим овде у самоћи, миран и посвећен својој дужности, и радим колико могу за грчки језик и вечни грчки дух!*

УДК: 821.14'06.09-31 Казанцакис Н. ДОИ: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch7

Марта Соучкова: Јозеф Цигер Хронски

Поетика приповедања.....183

У студији се бавимо стваралаштвом значајног словачког међуратног писца и културног делатника Јозефа Цигера Хронског, са фокусом на поетици његових прозних дела, пре свега на феномен ћутања и говорења, који је у вези са моделирањем личне теме и нарацијом. Ликови Хронског не успевају да говоре о својим осећањима или про-

блемима, зато се изражавају посредно, посредством других ствари, у том смислу размишљамо и о функцији предмета или природе у ауторовом делу. Тишина је у текстовима Хронског утицајно уметничко средство за изражавање емоционалне потресености ликова, аутор је користи пре свега за конкретизацију високе тематске вредности (на пример љубави или смрти). Приповедач Хронског је за разлику од претежно ћутљивих ликова „распричан“, често каже уместо њих и оно што читалац предосећа из претходног контекста. У раду такође пратимо разлике између облика нарације у појединачним ауторовим прозним делима, пре свега у роману *Писар Грач* и *Јозеф Мак*, као и померање са тематизације унутрашњег света ликова у већини дела Хронског на спољашњу историју у роману *Свет на Трасовиску*. На крају размишљам о физичким или унутрашњим променама протагониста (пролепшавање или, супротно, поружњавање, опамећивање, али такође и промена ћутљивих ликова у говорљиве итд.) и о „филозофији“ покорности или детерминисаности човека судбином.

УДК: 821.162.4.09 Хронски Ј. Ц. ДОИ: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch8

Анастасија Тепшић: Микола Хвиљовиј
У контексту украјинске књижевности
20-30-их година ХХ века 229

У овом чланку разматра се културно-историјски процес 20-30-их година ХХ века, указује се на значај стваралаштва Миколe Хвиљовог и његов утицај на савременике, издвојени су детаљи из биографије писца кључни за разумевање његовог стваралаштва.

Изузетна личност Миколe Хвиљовог и његово вишестрано стваралаштво значајно су утицали на развој украјинске књижевности, културе и друштвено-политичке мисли ХХ века. Непревазиђени мајстор новеле, он је створио властити стил, својеврсну лирско-романтичну импресионистичку новелу. Већ излазак прве збирке новела „Плаве етиде“ сведочио је о натпросечном таленту младог прозаисте. Захваљујући активној организационој делатности средином 20-их година, постао је вођа целе генерације књижевника, иницирао је оштру књижевну дискусију о путевима развоја постреволуционарне украјинске књижевности. У својим причама и роману Хвиљовиј приказује суштину најбитнијих проблема 20-30-их година, преноси друштвено-духовну атмосферу те сложене епохе.

Хвиљовиј је био син свога доба. Писца је инспирисала вера у револуцију и срећну будућност. Али трагично непоклапање лепих социјалистичких идеја и крваве стварности узрокује духовну кризу писца, разочарење у револуцију и комунистичку партију. Репресије и гладомор приморали су писца да другим очима гледа све у шта је тако искрено веровао. Његово „ја“ било је подељено између комунисте и Украјинца. Самоубиство Хвиљовог проузгорвала је психолошка дилема, романтизам писца био је у конфликту са неромантичним временом.

УДК: 821.161.2.09 Хвиљов М. ДОИ: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch9

CONTENT

Radojka Vukčević: Virginia Woolf

The Waves of Memories..... 5

The paper explores different pathways of Virginia Woolf's criticism with the accent on the last 75 years – the period after her death. It shows constant changing of the focus on the interpretation of her works, which has depended on different schools of criticism and their role throughout the decades after her death. The most positive impact of the development of different schools of criticism themselves and their common shifting of the focus from Virginia Woolf's fiction to her non-fiction has been the latest awareness of the great importance of her complete works-all of her testimony.

UDK: 821.111.09 Woolf V. DOI: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch1

Anđelka Mitrović: Albert Cossery

French or Arab Writer?.....21

Arab literature, by definition, includes the literature of Arabs, i.e. the literature in Arab language. However, although this concise definition reflects the essence of the notion of „Arab Literature“ and is often used by literature professionals, the issue of language expression in Arab literature is much more complex, just as is the issue of identity of individual writers, or the issue of their affiliation with either Arab or some other literature. In the history of Arab literature there have been non Arab writers writing in Arab language as well as Arabs who have written in European languages.

The complexity of the issue has been presented by the example of the extravagant French and Egyptian writer Albert Cossery, who spent most of his life in a small modestly furnished room of a Paris hotel, but with Cairo deep down in his heart. He wrote in French, exclusively about Cairo, depicting both its poor and its proud, as well as the shades of its colours of dirtiness.

UDK: 821.133.1.09 Cossery A. DOI: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch2

Aleksandra V. Jovanović: Kazuo Ishiguro

An Old Postcard of Japan in Ishiguro's novels51

The essay presents the Anglo-Japanese writer Kazuo Ishiguro, who was born in Japan and has been living in England since the age of five. Ishiguro was brought up and educated in England. He was awarded with the most prominent British literary awards, Whitbread Prize, 1986 and Booker Prize, 1989. His work is marked by the influences of two national and cultural communities. Its hallmark is its intrinsic hybridity. His knowledge of Japan is not imminent but draws mostly from books, films and family traditions. In interviews he has repeatedly stated that the image of Japan in his books is his own invention. So, “his Japan” is a Japan of his imagination. The image of Japan is one of the great sources of metaphors in his work. The paper analyses most closely the first three novels in Ishiguro's oeuvre, A Pale View

of Hills, 1982, The Artist of the Floating World, 1986 and The Remains of the Day, 1989 as they seem to be more than other affected by the Japanese artistic style. The purpose of the analysis is to show how Ishiguro's picturesque narrative style is grounded in the traditional Japanese artistic forms and owes a great deal to the Japanese painting and poetry.

UDK: 821.111-31.09 Ishiguro K. DOI: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch3

Vesna Dickov: Nicanor Parra

Life and Work.....75

Nicanor Parra is considered the greatest living poet of Hispanic America. More than eighty years ago he began to publish his first literary creations, inspired by the ideas of psychoanalysis and existentialism, as well as avant-garde art movements (creacionismo and surrealism) and immediately he caused an undivided interest of readers with his verses full of humor, irony and sarcasm, in which are present the elements of journalistic practices and counterculture. Guided by the primary objective to release his poetic expression of all ruling norms in classical poetry, Nicanor Parra has created the anti-poetry and thus brought radical modernity into entire Latin American poetry of the twentieth century. Our main purpose in this paper is to present the most important periods in the life and literary creation of Nicanor Parra, who strongly influenced with his entire work on many generations of young writers in Hispanic America.

UDK: 821.134.2(83).09-1 Parra N. DOI: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch4
821.134.2(83):929 Parra N.

Aleksandra Lj. Korda - Petrović: Bohumil Hrabal

The Miracle of Czech Literature109

Bohumil Hrabal (1914-1997) took the literary path away from surrealism and Czech poeticism under the strong influence of the artists *Skupiny 42* in order to reach his own authentic narrative style. He discovered new methods of text composition, prose rhythmisation, the characteristic "collaging" of text as well as the narrative method of "overlay". Aspects of various modernist literary movements are integrated into his work, thus creating a recognizable personal style. Initially, the author doesn't exist. He only eavesdrops and documents the conversations of others. As collaged stories succeed each other, the works presents us with gags, grotesque and typical "Brewery tales". Hrabal's second creative period sees the extrication of individual characters, inspired by real or made up people. They repeat many of the already recounted stories while also underlining the personal philosophy of the author himself. Their portraits merge with the portrait of the writer. The climax of this approach is a fictional biography of the author as witnessed from the perspective of his wife. The same tales, the same events, but from a different point of view. In his final period, Hrabal reveals himself and dives into his own character by writing "journalistic prose".

This open confession has him returning to segments of stories already told, with nostalgic and melancholy descriptions of “the images through which he is sustained”. An unending search for the miraculous in ordinary and mundane things is a definitive trait of his work. He celebrates everyday life and “the little man” throughout his entire opus. Metaphysical questions interest him, but it’s always his ordinary heroes answering them. They are his philosophers and sages. Even when secluding himself inside memories and flashes of images drawn from the past, he never ceases to praise the commonplace day to day life. It is in this fact that the notion of Hrabal’s prose as synonymous with the Czech character stems from.

UDK: 821.162.3-94.09 Hrabal B. DOI: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch5

Marija Cindori Šinković: Endre Ady

South Slavic Themes in Ady’s Poetry 143

In Hungarian literature, the dawn of the twentieth century was marked by the creation of Endre Ady (1877-1919). The value of novelty can already be seen in his early journalistic prose (novellas and pamphlets) published in contemporary periodicals, and his rebellious opponency to tradition, calcified canons and creative processes is reflected in his collection of New poems (1906), which provoked strong reactions in the conservative literary milieu. Ady’s earliest surviving epic-lyric work was the ballad of Prince Marko, and over the years of creativity his lyrical and prose opus was permeated with South Slavic and Balkan themes..

UDK: 821.511.141.09 Ady E. DOI: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch6

Milena Jovanović: Nikos Kazantzakis151

Nikos Kazantzakis is truly representative of the 20th century Greek literature. The main reason for this declaration can be found in the opulence of his talent, overflowing from the cups of all three of literature’s major genres, nourished by the Poet’s curiosity, revealed in the abundance of energy, perseverance and euphoria. The second, though no less important reason lies in that feeling of fairness and justness, which made the poet one of the ‘happy few’ of whom Pliny the Younger says: Equidem beatos puto, quibus deorum munere datum est aut facere scribenda aut scribere legenda, (Ep. 6, 16, 3). The last, and certainly not the least: Kazantzakis’ Hellenism, or more precisely put, his Hellenic spirit embodied its truest symbols: freedom, democracy, beauty, virtue. Ethics and poetry, instruction and education, being μουσικώτατος, and not ἄμουσος –always fundamental measures of the Greek and Hellenic. The topic of this paper are *The Odyssey: A Modern Sequel*, regarded by the poet himself as his best work, as well as his other famous novels, with the emphasis on *Zorba the Greek*. Nikos Kazantzakis was a Poet who lived and created in accordance with the Ideal, but who nevertheless stayed true to his own principles. In his own words: *And here am I, in solitude, in peace and dedicated to my duties, toiling relentlessly, for the Greek language and the eternal Greek spirit.*

UDK: 821.14’06.09-31 Kazantzakis N. DOI: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch7

Marta Součková: Jozef Čiger Hronský

The Poetics of Narration 183

The study deals with the literary works of art by the eminent Slovak writer and cultural official of interwar period – Jozef Čiger Hronský with the focus on poetics of his fiction, primarily on the phenomenon of silence and speaking which is related to modelling personal theme and narration. Literary characters created by Hronský cannot talk about their feeling or troubles and therefore express themselves in a “roundabout way”, by the process of differing, hence the function of objects or nature in author’s works is considered in this sense. Silence constitutes an effective artistic device to express characters’ emotional response often used by the author to make high thematic values (for example love or death) more specific. The narrator employed by Hronský differs from mostly taciturn characters in his disposition to talk and often tells the rest of what has been sensed by the reader in the previous context. In the paper the differences in narrative forms between particular author’s works of fiction are also studied, especially between his novels *Pisár Gráč* a *Jozef Mak*, together with the shift from thematising innermost world of characters in majority of Hronský’s works to external history in the novel *Svet na Trasovisku*. Last but not least physical or psychical changes of characters (more attractive or more repulsive appearance, growing wiser, but also the change of silent characters into talkative), the “philosophy” of humility and characters’ predestination are also considered.

UDK: 821.162.4.09 Hronský J.C. DOI: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch8

Anastasija Tepšić: Mykola Khvylovy

The Context of Ukrainian Literature
of the 20-30s of XX Century 229

This article discusses the cultural and historical process of the 20-30s of XX century, points out the importance of creativity of Mykola Khvylovy and its impact on contemporaries, details are singled out from the biography of the writer that are key for comprehension of his work. Exceptional personality of Mykola Khvylovy and his multilevel creativity significantly influenced the development of Ukrainian literature, culture and socio-political thought of the twentieth century. Unsurpassed master of the novel, he created his own style, a kind of lyrical-romantic impressionistic novel. His first published collection of short stories “Blue Etudes” testifies on the outstanding talent of the young prosaic writer. Thanks to the intensive organizational activity in the mid-20s, he became the leader of a whole generation of writers, literary initiated a fierce debate about the ways of development of Ukrainian post-revolutionary literature. In his stories and novel Khvylovy shows the essence of the most important problems of the 20-30s, and transfers socio-spiritual atmosphere of this complex era. Khvylovy was the son of his time. The writer was inspired by faith in the revolution and happy future. But a tragic mismatch of the beautiful socialist ideas and the bloody reality causes writer’s spiritual crisis, disappointment in the revolution and the Communist Party. Gladomor repression have had forced the writer to look at everything he has so sincerely believed in from another standpoint. His “Me” was divided between the Communist and the Ukrainian. Khvylovy’s suicide was caused by the psychological dilemma; writer’s romanticism was in conflict with the unromantic time.

UDK: 821.161.2.09 Khvylov M. DOI: 10.18485/ai_pisci.2016.2.ch9

ЕДИЦИЈА
Књижевност XX века

ПИСЦИ XX ВЕКА
Књ. 2

Уредници
Александра Вранеш
Љиљана Марковић

* * *

Издавач
АНДРИЋЕВ ИНСТИТУТ
Трг Николе Тесле, Андрићград
00387 58 620912; info@andricevinstitut.org

За издавача
Емир Кустурица, директор

Сарадници
Зорица Ивковић Савић
др. Гордана Ђоковић
др. Драгана Грујић

Превод на енглески
Милица Јелић Мариоков

Припрема за штампу
Жељка Башић Станков

Штампа
Белпак, Београд

Тираж
300

ISBN 978-99976-21-12-2

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

821.09

ПИСЦИ XX века. Књ. 2 / приредио Слободан Грубачић ;
[уредници Александра Вранеш, Љиљана Марковић]. - Више-
град : Андрићев институт, 2016 (Београд : Белпак). - 259, [8] стр.
; 20 см. - (Едиција Књижевност XX века)

Тираж 300. - Напомене и библиографске референце уз текст. -
Библиографија уз поглавља.

ISBN 978-99976-21-12-2

COBISS.RS-ID 6185240